

Magántulajdon

Vagy húsz-huszonöt évig érezte, hogy kősziklák súlyával nehezedik valami a gyomrára, míg eltopogott Papné az orvoshoz, aki már könnyen megállapíthatta: gyomorrák. Az orvos csillapítószert rendelt az öregasszonynak, meg azt ajánlotta, hogy könnyű, fűszernélküli ételeket egyék és igyék sok tejet.

— Most fordul az orvoshoz, vén zsugori...

Mint szürke pók élt Papné sötét, vizes lakásában. Az alacsony gerendás helyiségben szakadt papucsokban csoszogott halkán. Nem járt sehová és alig evett valamit. S ha evett is, jó fűszeres kolbászt, mérges piros paprikát hozzá, tejet viszont sose ivott.

A szőlőbe már évek óta nem járt ki Papné. Idősebb fia, Péter, — aki gyermektelen, özvegyember volt, azelőtt útkövezőmunkás, — otthon lakott, ő végezte a szőlőbeli munkát. Papné pedig, bármily lassan és csoszogva járt-kelt is, árusítgatta a bort a örnnyékbeli csavargóknak, a liget munkakerülő kártyásainak és a környékben lakó rengeteg toprongyos koldúsnak. A pirosas buckai borra betért egyik-másik napszámos is. Sokszor nyolcan-tizen is iszogattak itt egyszerre, üldögélve a ház előtti nyiszlett padon, nagy, piszkos tarisznyáikon és a küszöbön. Két gyereke volt Papnénak. János, Péter öccse, — hatgyermekes családapá, tőkenélküli kőművesmester — nem is beszélt a bátyjával, mert az betelepített a kicsiny birtokba s azt gondolta róla, hogy a szőlő jövedelmét élire rakja.

Az igazság pedig az volt, hogy míg az öregasszony enni tudott rendesen, bizony alig volt elég a jövedelem a kettejük kosztjára. Már ruházkodásra alig fordíthattak valamit. Azonban mikor napok is elmúltak, hogy közben az öregasszony harapást se evett, vagy hetekig csak egy-egy falatot, akkor kicsit jobban telt Péternek ruhadarabra is és kijavíttatta rozoga házuk nádtetőjét.

Erre is szóbeszéd érte:

— Biztosan magának akarja a házat, azért javíttatja most a közösből.

Pedig előre nem tudhatták a testvérek, hogy felezik szét a jussot. Anyjuk rájuk mordult, ha óvatosan a végrendeletet emlegették:

— Már elevenen szeretnétek sírbalökni...

Igy elhallgatott Péter is, János is.

János egy magaösszeütötte vakolatlan házban lakott. Egy helyiségből állt az egész épület, alig volt nagyobb egy rendes szobánál. Három ágy volt a helyiségben és a szomszédok, ha bejöttek, csudálkozva nézdeltek, hol férnek el mind a nyolcan. Egy rozoga, töröttlábú szekrény, repedezett asztal, néhány tákolt szék és rakott tűzhely egészítették ki a bútort. Építkezés, még kisebb is, nagyon ritkán akadt a környéken. Csak reperálgatásokból tengődött János a családjával.

János asszonyát a sok gyerek, a nyomorúság betegesen irígy-
gyé tette s ezért folyton sarkalta férjét:

— A te kedves Péter bátyád mindent föleszik a közösből. Úgy
viselkedik, mintha minden az övé lenne. Pedig kettőtöké lesz az,
Isten és ember tudja. Mért nem kérsz az anyádtól te is?

— Ennekem nem jár, azt mondják. Én nem munkálom a szó-
lót.

— Adnák át neked, — vágott vissza az asszony, — majd mun-
kálnád te! Nekik könnyű, ketten vannak, de mink nyolcan.

— Így is elegendem van itthon, — mordult föl János, — te meg
az anyám egy házban! Attól mentsen meg a sorsom!

Péternek jólfűszerezve elűjságoták az ilyen szóbeszédeket a
fülelő szomszédok s nem állt szóba testvérével, mert gazdagodás-
sal gyanúsították, mikor alig élhettek.

Esténként ültek az émelyítő ételszagú asztalnál ketten az
öreg, nagy karszékekben; Papné, a betegségtől összeszáradt asz-
szony és idősebb fia, a sok munkától összeszáradt férfi. Bort szo-
pogattak a sovány vacsora után. Összeszámolták a koldúsok, csa-
vargók, napszámosok italért hullajtott pénzdarabkait s utána
rossz okulárékat föltéve, valami régi újságot forgattak.

— Hogy milyen érthetetlen bolond ez a világ, — szólt néha
Papné, ha véletlenül újabb újság akadt a kezébe.

Ha Péter tejivásra serkentette anyját, az öregasszony csipi-
szeket mutogatott a fiának.

Mikor nyárelején haldoklott Papné a csíkos huzatu dunyhá-
ban, Péter a harag ellenére is elment öccséért.

— Gyere, János, anyánk halódik, — szólt hozzá békésen.

Jánost is megrendítette a hír, bár a vég várható volt már ré-
gen. A kis száraz öregasszony mégis a valamikor szép, fiatal any-
juk volt. Odaszólt mindig zsörtölődő feleségének:

— Róza, hozd rendbe egy kicsit a gyerekeket és gyere oda
velük.

Mire hazaértek, a nehéz szagú szobában a szomszédasszony
már lezárta Papné szemeit és gyertyát gyújtott.

A temetésig a testvérek közt egyetlen barátságtalan szó se
hangzott. János felesége is tartotta éles nyelvét. Őt is elkábította
a halál körüli szegényes, fekete pompa.

De a temetés utáni napon, az otthoni nyomorúságban már ki-
szólt belőle a szükösség kicsinyeskedése:

— Eredj, csak a bátyádhoz, kérdezd meg, mennyi pénz ma-
radt. Ilyen öregasszonyok szoktak úgy a fejük alatt gyűjtögetni.

— Péter azt mondta nekem és én is körülnéztem, hogy semmi
pénz se maradt, mert az elmaradt adót most, nemrégén tisztázták.
A temetési költséget is egy régi halottas társaság nyugdíjas köny-
vére kapta. Anyám még a háború előtt és alatt fizetgette be.

De nem maradt békén az asszony.

— Mért nem egyezkedtek? Azt se tudod mi a részed!

— Már beszéltem Péterrel. Azt mondta, hogy majd a hagyatéki tárgyaláson, a közjegyzőnél tárgyalhatunk. Addig nem veszekszik senkivel. Úgy lesz, ahogy a törvény mondja... Feleznünk kell valahogy...

Péter egyszerűen lezárta a kis házat öccse előtt. Egyetmást eladogatott a házból. Egy régi varrógépet a padlásról, ott rozsdásodott, ki tudja, mióta. Eladta a tragacsot. Egy régi ágyat. Ugyancsak a padláson találta. Eladott egy csomó hordót és rég elhalt apjuk öreg, kikopott szerszámain. Cserzővarga volt az öreg, valaha.

Gyorsan eladta a még meglévő bort. A tollból, ágyneműből is eladogatott s a szőlőből a venyigét, meg a hulladékfát.

A hagyatéki tárgyaláson izzadtak a közjegyző is, az orosz irodista, Péter és János is. Összeszólalkoztak azon, hogy kié legyen a ház. A közjegyző kijelentette: mivelhogy végrendelet nélkül halt el az örökhatározó, az örökösök egyenlő arányban osztozkodnak. Fél ház és a szőlőföld fele jut egyre-egyre.

János azt szerette volna, ha bátyja kapja a házat és a szőlő egyharmadát. Körülbelül ilyen arányban fele értéket képviselt volna egy rész. Péter egyre erősködött, hogy öccsének van foglalkozása — mert ha utakat nem is csinálnak, de épületjavításokat még olykor-olykor találni — János hagyja neki a nagyobb darab szőlőt.

— Te új házat tudsz építeni a telken, ha ledöntöd. Vidd a házat.

Arra gondolt Péter, hogy a szőlőbeli kunyhót kicsit kireperálva, lakóházzá alakítja át és akkor nincs szüksége a házra. Egy-maga megfér kint is. Hosszú huzavona után megegyeztek abban, hogy János kapja a házat és a szőlőföld harmadát. Úgy gondolta János, hogy kicsit kiformázza az öreg viskót, túlrad rajta, s a magáéhoz vesz téglát, hogy megnagyobbítsa. S ha maradna még pénz, kis krumpliföldet, vagy épen kis szőlőcskét ragaszt még.

De melyik harmadát kapja János? Itt fönnakadtak. Péter legszívesebben átengedte volna a szőlő északi, kevésbé termő, dombtetős részét, de ott volt a kunyhó. János viszont nem tudta, hogy a szőlő nyugati oldalát kérje-e, — ott vannak a jó gyümölcsfák; de a keleti oldalon meg legjobbak a tőkék. A nagy huzavonából veszekedés lett. Összevissza kiabáltak.

Az is csábító gondolat volt, hogy a fák termését szedheti mindjárt, aki a szőlő nyugat felé eső részét kapja; a tőke meg csak valamikor ősszel fiadzik.

Már nem is figyeltek egymás szavára. Közbevágtak minduntalan és mérgesen ellenkeztek olyan kérdésben is, amiben már előbb megegyeztek.

— Nem fogsz becsapni! — hangoskodott Péter. — Nekem a kunyhó kell! Így a nyugati oldalt nem adhatom egész végig.

— Én se estem a fejem lágyára, hogy egy jó gyümölcsfám se legyen!

Kézt rántottak nagy hevületükben. Erre a közjegyzőt is elhagyta hidegvére. Kivette íróasztalából a revolvert, míg az irodista szétválasztotta a haragosokat.

— Rendőrt hivatok, ha még egy goromba szót hallok! — fenyegette meg őket a közjegyző. Erre lehült a testvérpár dühe.

— Ha veszekesznek és perre viszik a dolgot, — folytatta a közjegyző, — rosszabbul járnak, mintha akárhogy is megegyeznének. En a békés megegyezést ajánlanám...

János is elgondolta, ha a pör viszi el az egészet, meg nem maradhat az asszonytól. Péter is riadtan gondolt arra, hogy pörös-ködésre költse el a kis hagyatékot.

S néhai özvegy Pap Simonné, született Hornyik Borbála hagyatékát nagynehezen kétfelé osztották. Péter kapta a szőlőföld kétharmadrészét, míg Jánosnak egyharmada, a nyugati fásabb rész, nem egészen a kunyhóig, (ott egy kis csücsök maradt északon a kunyhóhoz) — és a kis ház jutott. A ház belső berendezését: néhány darab penészes bútort szintén megfeleltek.

De a mérnök által meghúzott határmegyén, szögesdróttal kerítette el egymástól földjét a két testvér.

LATÁK ISTVÁN

Háború volt

**Háború volt mindig éltem
Legszebb gondolatja,
Háború, hol vérét a szív
Szabadságért ontja.**

**Egy szentség van a világon,
Melyért fegyverünkkel,
Sírunkat megásni méltó,
Melyért véreznünk kell.**

**Ez a szentség a szabadság!
Órültek valának
Mindazok, kik más egyébert
Éltet áldozának.**

**Békét, békét a világnak,
De ne zsarnok kényttől,
Békét csupán a szabadság
Fölszentelt kezéből.**

**Majd, ha így lesz a világon
Általános bébe,
Vessük akkor fegyverünket
Tenger fenekére.**

**De míg így nincs, addig fegyvert,
Fegyvert mindhalál'ig!
Tartson bár a háború az
Ítélet napjáig!**

PETŐFI SÁNDOR